

ST.

4. oktober 1947

59. årgang

Nr. 35-36

OILAW

De ukatolske enten - eller

Utsyn

Fra vikariatet

Bokanmeldelse

Katolske profiler

Fra det katolske utland

Her hjemme

40
øre

„— *Kvinnen skal ta del i det politiske liv* —“

„— *Samme lønn for kvinner som for menn* —“

Pave Pius XII's tale på den katolske kvinnekongress

Som bekjent holdt det store internasjonale katolske kvinneforbund «Union internationale des Ligues féminines catholiques» nylig sin første kongress etter krigen. Fra Norge møtte fru professor Elisabeth Sinding. Den Hl. far mottok kongressen i Vatikanet og holdt ved denne anledning på fransk en manende tale til deltagerne hvori han klart tegnet linjene opp for kvinnes innsats og la alle på sinne hvor betydningsfull denne er og hvor kvinnene derfor har et ansvar som de må og skal ta konsekvensene av.

Paven begynte med å si at det ikke var så mange år siden at kvinnes hovedoppgave var å arbeide i hjemmene når de ikke ofret seg i nestekjærlighetens tjeneste eller viet sitt liv til et klosterkall i bønn for Guds ansikt. Men i dag er dessverre ikke det nok. Verden er i kamp overalt — en kamp som kvinnene hverken har ønsket eller fremkalt, men som de må ta sin del av fordi det er de betydningsfulleste sannheter som nå trenger forsvar.

Kvinnene må inn i det sosiale og politiske liv, fordi der møtes alle de tråder som verner om kvinnen som ung pike, hustru og mor, beskytter familiens rettigheter og trygger hjemmenes stilling. Sterke strømninger i tiden søker å underkue kvinnen ved å redusere hennes verdi som menneske. Faren for at dette skal lykkes vokser for hver dag, og aldri i løpet av hele menneskehetens historie har begivenhetenes gang derfor krevd så meget initiativ og mot, så megen sunn fornuft og moralsk kraft og så meget ansvarsbevissthet av kvinnene som nå. Byrder er blitt lagt på dem som bare rent unntakelsesvis er blitt krevd båret av menn. Menneskelige krefter alene kommer til kort her overfor den tunge virkelighets stormangrep på de kristne grunnverdier og på alt individuelt og sosialt liv — angrep som ledes av fiender som vet hvorledes de best kan utnytte kvinnes vanskelige stilling. Uten tro og uten Kirkens støtte og hjelp vil kvinner

ikke kunne yte den motstand som må til, fordi deres beste egenskaper, så som deres samfolelse med andres vansker, sorger og lidelser, gleder og forhåpninger blir gjenstand for angrep fra alle tidens nedbrytende krefter som forsøker ad denne vei å få lurt vranglærdommer og umoral inn i hjemliv og familieforhold.

Intellektuelle og politiske krefter, mer eller mindre infisert av gudløsheten, prøver nå å odelegge den kristne sivilisasjon. Kampen mot dem vil bli hard og kan ikke føres uten en sterk og levende tro på G. d. Vi må huske Pauli ord: «Ved troen er dere blitt helter i striden.»

For en katolikk er troen en fast og fullkommen realitet og det må vi gi våre medmennesker en klar forståelse av om vi skal vinne disse for vår sak, for den inderlige forening med Kristus som alene kan beseire tidens mange vranglærdommer gjennom sannhetens makt.

Det er blitt gjort forsøk på å holde Kirken borte fra de timelige ting ved å henvise den til den strengt dogmatiske plan og nekte den retten til noen som helst innflytelse på det borgerlige og sosiale liv. Som om dogmet ikke skulle ha noen betydning i den menneskelige strid og troens mysterier ikke skulle lede og styrke den enkelte! Eller som om en skulle slutte med å søke det offentlige liv brakt i overensstemmelse med Guds bud og oppgi å arbeide på å få det gjennomtrengt med Kristi ånd! En ganske enkelt helt antikatolsk tankegang!

Slagordet burde tvert om være: «For troen! For Kristus!» overalt hvor vitale menneskelige interesser står på spill — overalt hvor det gjelder lover som angår religion, familie, skole og sosiale tiltak. På alle katolske kvinner hviler derfor det sammen ansvar som på katolske menn. De skal vite at hvis de avholder seg fra å bruke sin politiske rett gjelder det seg skyldig i en alvorlig unnlattelsessynd. Men gjør de bruk av sin rett arbeider de til sitt folks beste og er forsvarere for Gud og Kirkens sak.

VÅRE på søn- og helligdager KIRKER

Liturgisk
kalender:

OSLO

St. Olavs kirke, Akersvegen 1.
Soknepresten, tlf. 41 41 61 (Prestegården, H. H. Biskopen 42 52 87).

Fromesse kl. 7.
Stille messe kl. 8,15.
LOW MASS kl. 9,45.
English Sermon.

Høgmesse med preken kl. 11.
Aftengudstjeneste kl. 19.

St. Hallvards kirke, Urtegt. 29.
Fransiskanerne, telefon 68 08 68.

Fromesse kl. 8,00
Høgmesse kl. 10,30
Aftengudstjeneste kl. 17.

St. Dominikus kirke, Neuberget. 15.
Dominikanerne, telefon 44 23 24.

Fromesse kl. 8,15
Høgmesse kl. 10,30
Aftengudstjeneste kl. 18.

Jesu Hjerter kapell, Nyveien 17,
Stabekk.
Soknepresten, telefon 53 77 35.

Fromesse kl. 9,05
Høgmesse kl. 10,45
Aftengudstjeneste kl. 17,45.
Grefsen kapell, Gladsveg 23.
Prestegården, telefon 37 45 90.

Høgmesse kl. 9,30
Aftengudstjeneste kl. 17,00.

Vår Frue Villas kapell, Montebello,
Smestad.
Prestegården, telefon 55 81 21.

Høgmesse kl. 8,30.
Aftengudstjeneste kl. 16,30.

ARENDAL:

St. Franciskus kirke, Tyholmen.
Soknepresten, telefon 2 209.
Fromesse kl. 8,00.
Høgmesse kl. 10,45.

BERGEN:

St. Paul kirke, Christiesgt. 16.
Soknepresten, telefon 15 410.
Fromesse kl. 8,00.
Høgmesse kl. 10,30.
Andakt kl. 18,00.
Fredag: Andakt kl. 19.

DRAMMEN:

St. Laurentius kirke, Cappelens
gate 1.
Soknepresten, telefon 2 019.
Fromesse kl. 8,30
Høgmesse kl. 10,30

FREDRIKSTAD:

St. Birgitta kirke.
Soknepresten, telefon 1 438.

Ottmesse kl. 8,15.
Høgmesse kl. 10,30.

HALDEN:

St. Peter kirke, Kr. V.s plass 1.
Soknepresten, telefon 1 168.

Fromesse kl. 8,00
Høgmesse kl. 10,30

HAMAR:

St. Torfinn kirke, Torvgaten 113.
Soknepresten, telefon 1 751.

Fromesse kl. 8,00
Høgmesse kl. 10,30
Aftengudstjeneste kl. 18.

HAUGESUND:

St. Josef kirke, Haraldsgt.
Soknepresten, telefon 3 195.

Fromesse kl. 8,30
Høymesse kl. 11,00

HØNEFOSS:

St. Theresia kirke, Vesterntangen
Soknepresten, telefon 266.

Fromesse kl. 8,00
Høgmesse » 10,30

KRISTIANSAND S.:

St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3.
Soknepresten, telefon 4 225.

Fromesse kl. 8,00
Høgmesse » 10,30

PORSGRUNN:

Vor Frue kirke, Sverresgt.
Soknepresten, telefon 644.

Fromesse kl. 8,00
Høgmesse » 10,30

STAVANGER:

St. Svithun kirke, Dronningsgt. 8.
Soknepresten telefon 25 534.

Fromesse kl. 8,00
Høymesse kl. 10,30

Søndag 5. oktober: 19. søndag etter pinse. Ep. Ef. 4, 23—28. Ev. Matt. 22, 1—14.

Mandag: Bruno, bekjenner † 1101.

Tirsdag: Rosekransfesten. — Markus, pave og bekjenner. — Sergius, Bacchus, Marcellus og Apulgius, martyrer.

Onsdag: Birgitta, enke † 1373.

Torsdag: Dionysius, biskop. — Rusticus og Eleuterius, martyrer † 96.

Fredag: Frans av Borgia, bekjenner † 1572.

Lørdag: Marias moderverdighet.

Søndag 12. oktober: 20. søndag etter pinse. Ep. Ef. 5, 15—21. Ev. Joh. 4, 46—53.

Mandag: Edvard, konge og bekjenner † 1066.

Tirsdag: Kallistus, pave og martyr † 922.

Onsdag: Teresia, jomfru † 1582.

Torsdag: Hedvig, enke † 1243.

Fredag: Margarete Maria, jomfru † 1619.

Lørdag: Evangelisten Lukas.

Søndag 19. oktober: 21. søndag etter pinse.

SYLLING: St. Hallvard kapell.
Presteboligen, telefon 9 028.

Høgmesse kl. 10,30
Aftengudstjeneste.

TØNSBERG: St. Olavs kapell.
Soknepresten, telefon 2 238.

Fromesse kl. 8,00
Høgmesse kl. 10,30

De ukatolske enten - eller

12

Samarbeidsgrupper og personlig ansvar

Samarbeidet mellom katolske kristne foregår i større og mindre grupper. En katolikk som ber med liturgien eller ber privat, er med i det videste kristne fellesskap, fellesskapet med alle kristne, ja i en bestemt forstand med alle mennesker. Til andre tider tar en katolikk del i former for virksomhet som samler bestemte *deler* av den katolske verden, kongresser for en gruppe land, eller for ett land, eller for bestemte grupper katolikker innen flere land, for eksempel journalister eller jocister.

Innen de enkelte land inndeles naturlig nok de samarbeidende grupper i landsdeler og menigheter og innen menighetene igjen danner det seg mindre grupper som har regelmessige møter og sammenkomster: all ungdom i den og den menighet har møte da og da.

Men når vi er kommet til menighetsforeningene, er vel oppdelingen slutt? Nei, tvert imot, hadde jeg nær sagt, det er da den begynner. I den senere tid har den katolske verden fått erfare at det er de bevegelsene som arbeider i ennå mindre enheter, de som virkelig arbeider i *grupper* som gjør det beste arbeid for Kirkens sak og for det enkelte medlems sjelelige utvikling.

Det er ingen grunn til å se ned på menighetsforeningene i sin alminnelighet. De kan styrke fellesskapsfølelsen mellom medlemmene. De kan vende medlemmene til å høre gode foredrag, hjelpe dem til å utdype sitt kjennskap til sin religion.

Men dermed er også på en måte deres oppgave beskrevet. Mennesker som kommer sammen en gang hver fjortende dag for å høre et mer eller mindre inspirerende foredrag, prate med en del trosfeller, *muligens* delta i en liten diskusjon og så gå hjem, kan ikke av selve *foreningsarbeidet* vente å få avgjørende hjelp i sitt åndelige liv eller innen *foreningsarbeidet* vente å få kunne yte et arbeid som monner.

Kirken har alltid hatt for øye hele menneskehetens beste, det felles vel. Når det gjelder rettferdige sosiale krav er den derfor alltid rede til å fremme dem. Vi kan for eksempel nevne at en mer jevn fordeling av rikdommene alltid har vært og alltid vil bli en av de viktigste poster i den katolske sosiallære. Vi kan også nevne at kravet om samme lønn for kvinne som for mann ved utførelsen av samme arbeid er et krav som Kirken alt lenge har understøttet.

Vi vil til slutt se på kvinnens stilling i det politiske liv. Her er det meget som skal støttes. Kvinnes interesser skal fremmes ved hjelp av en lovgivning og en regjering som respekterer hennes rettigheter, hennes likeverdighet og hennes sosiale arbeid — og ved at kvinner tar del i det politiske liv med alles vel og fremgang som mål.

Katolske kvinners oppgave er å arbeide på å gjøre alle kvinner klar over deres ansvar overfor deres hellige rettigheter og derved også deres plikt til å bruke deres

(Jeg taler ikke om formann og styre, men om de vanlige medlemmene.)

Gruppe-arbeidet er ganske anderledes utviklende. Det begynner å praktiseres i alle katolske leire. En kan i dag finne franske prester som lever et permanent gruppeliv, i fellesskap utarbeider sine preknr, for eksempel. Men det er særlig lekmannsapostolatet, ikke minst innen den katolske arbeiderungsbevegelsen (Jocismen), som begynner å få preg av gruppearbeid.

En gruppe er et lite antall katolikker som har et bestemt mål for øye. De skal studere et bestemt problem, skaffe opplysninger om et bestemt emne eller kanskje utføre et bestemt arbeid som best kan gjøres av flere i fellesskap. Idealet er at gruppen kommer meget ofte sammen, gjerne en eller flere ganger i uken, og at medlemmene er sammen også *utenfor* møtene, gjerne i storparten av sin fritid. Men det fins grupper av mange arter og med forskjellig grad av samvær.

Hva er det som gjør arbeidet i grupper så verdifullt? Det er mange ting, men la oss her bare tenke på spørsmålet: hva er det som gjør dette arbeidet så verdifullt *for den enkeltes moralske utvikling*?

Det er i første rekke det forholdet at gruppearbeidet ikke kan bli vellykket dersom ikke de som er med, i noen grad er i stand til å gå inn i et levende fellesskap med sine medmennesker. Dersom en eller flere i gruppen er «vanskelig omgjengelig», er ute av stand til å diskutere uten å bli sint, ikke kan høre på andre og lempe seg etter andres meninger, blir fornærmet når de ikke får sin egen vilje, har personlige antipatier som de ikke kan komme utover, ikke kan sette saken eller ideen over hensynet til egen komfort osv. — da blir gruppearbeidet umulig.

Gruppearbeidet forutsetter både at det finnes en

innflytelse på den offentlige mening, på lovgivningen og andre sosiale bestemmelser ved å benytte deres rett som samfunnsborger. Her skal kvinnene arbeide i fellesskap. Det betyr selvfølgelig ikke at de i flokk og følge skal slå inn på den politiske lopebane. Sørsteparten av kvinnene vil alltid måtte vie det meste av sin tid og sine krefter til familiens beste i hjemmene — til gagn for det almene vel, for hele folket. Men de av kvinnene som personlig står mer fritt, som er egnet og har forberedt seg på det, skal ta på seg sosialt og politisk arbeid i det almenes interesse. De skal være alle kvinners representanter og utsendinger, og alle kvinner bør ha tillit til dem, forstå deres vansker og offervilje og støtte og hjelpe dem!

Måtte Maria, Guds mor, «Auxilium christianorum» være kvinnes ideal og styrke i den kamp hun fører for gjenopprettelsen av et sunt og lykkelig samfunn, for Gud og Kirkens seier i verden!

sak eller en idé ellet et emne som er i stand til å samle en *interessert* flokk og at de som er interesserte, er villige til å ofre noe for fellesskapets skyld og å gjøre hva de kan for å utvikle i seg den form for nestekjærlighet som kan manifestere seg i samværet med mennesker som en kjenner godt og som en ikke kan gjøre seg ferdig med ved en høflighetsformel; «hyggelig å se deg, stikk oppom en kveld når du har tid». Det setter alltid større krav å være meget sammen med noen enn å være litt sammen med mange.

Med ett ord: gruppearbeidet er gunstig for utviklingen av det fellesskap som er et hovedpunkt i den katolske religion.

*

Det er imidlertid et annet hovedpunkt i denne religionen som også er i gunstig utvikling takket være kristendommens nyskapende evne. Dette annet hovedpunkt er den enkeltes uavhengelige ansvar for sine egne handlinger.

Viljen er fri. Gud krever at vi bruker og utvikler de muligheter vi har fått. Treet skal dømmes på fruktene. Et nedgravet pund, to bortgjemte talenter — det vil si muligheter i vår sjel som vi har latt ligge ubenyttet — er grunn nok til fordømmelse. Og det er vi selv og *vi alene* som har ansvaret for at vi gjør det vi kan. Vi kan ikke legge ansvaret hverken på skriftefar eller trosfeller.

For å vise hvorledes vår tid skjerper kravet til initiativ og personlig ansvar hos katolske kristne, kan vi gjøre et annet slags snitt gjennom de troendes arbeidsfelt enn det vi gjorde i sted. *Da* så vi hvorledes samarbeidet foregår snart mellom alle kristne, snart mellom medlemmene av en menighet, snart mellom bestemte deler av en menighet, snart mellom en håndfull trosfeller. Nå kan vi peke på de forskjellige *plan* en kristen kan «arbeide» på.

Det er tre slike «plan»: det åndelige plan hvor en lever sitt egentlig religiøse liv, bønnens liv, i det hele livet som «lem på Kristi mystiske legeme». For det annet det timelige plan hvor en sammen med sine landsmenn eller sine kolleger på arbeidsplassen f. eks. arbeider for et begrenset jordisk mål. Og for det tredje det «mellomplan» som Katolsk Aksjon i egentlig forstand utgjør. Her kan en arbeide for et begrenset mål som Kirken er interessert i under de kirkelige myndigheters ledelse.

I den senere tid har den Katolske Aksjon utviklet seg med en slik rivende fart og skutt så mange forskjelligeartede knopper at det er vanskelig å overskue den eller spå om dens framtid.

Men her kan vi nøye oss med å se på det *timelige* plan. I de senere desener er det blitt mer og mer klart at de øverste kirkelige myndigheter ønsker å skille tydelig mellom det åndelige og timelige plan. Typisk er det for eksempel at vi i dag ikke har mange politiske partier som kaller seg «katolske». Kirken ønsker ikke å bli identifisert med det mål en eller annen gruppe katolikker kan strebe mot på det timelige plan.

Det vil ikke si at katolikene begynner å stenge seg inne. Det betyr tvert imot at de har fått sin arbeidsmark utvidet. La oss tenke oss at Oslo by hadde et stort antall katolikker. La oss tenke oss at det fantes et politisk parti som kalte seg katolsk

og som hadde direkte støtte fra de kirkelige myndigheter. Vi måtte for tankeeksperimentets skyld også forutsette det utenkelige at de kirkelige myndigheter så å si var ansvarlig for partiets handlinger.

I så fall ville medlemmene av dette partiet bare kunne handle på et snevert område. De kirkelige myndigheter kunne jo for eksempel ikke ta stilling til om hvorvidt Oslo by burde skjære ned bevilgningene til Vigelandsbroen. For en kan jo være like god katolikk enten en mener at *det* burde vært gjort eller en mener det motsatte.

I og med at Kirken understreker at den enkelte troende selv må ta ansvaret på det timelige plan for at han handler i overensstemmelse med kristne prinsipper og med sin opplyste samvittighet har den utvidet sterkt det område en katolikk kan handle på som katolikk. En har åpnet mulighet for den troende til å bære med seg sin tro og sin nestekjærlighet, sine kristne prinsipper og sin kristne moral ut i samfunnslivet slik at han virkelig kan være «verdens salt».

Men ikke nok med det. Det er ikke bare en mulighet som står åpen, det er en plikt som venter. Igjen og igjen har paven og kardinaler og biskoper ropt det ut til de troende at det er deres skyldighet å interessere seg for den verden de lever i. De har ansvar for verdens framtid. De har ansvar for at de kristne prinsippene blir forstått og anvendt på samfunnslivet. Nå nylig har paven igjen med de mest inntrengende ord appellert til italienske legmenn, både menn og kvinner og minnet dem om deres ansvar.

Det er et faktum som flere høye geistlige har påpekt og søkt grunnen til at katolikkenes mange steder har liten følelse av det ansvar som hviler på dem, liten forståelse av at det kreves selvstendighet, personlig initiativ av dem og interesse utover menighetsforningene. Og grunnen flere av dem har funnet, er den at katolikkenes er vant med å ledes av sine prester, så vant at de venter å ledes også på områder hvor det er dem selv som skal avgjøre hva som bør gjøres. Når så prestene ikke opptrer som barnepiker og leier de troende ved hånden dit hvor det venter dem en oppgave, så graver de troende ned sitt pund.

Overfor de appeller som stadig sendes ut om å oppføre som ansvarsbevisste og voksne mennesker *blant annet* overfor den økonomiske, politiske og moralske verdenskrise som truer med å utvikle seg til en katastrofe, og om å gi vårt lille skjerv til å løse den, er det kanskje få eller ingen av oss som kan si med trygg samvittighet at vi gjør hva vi kan. Det er heller ingen av oss som kan dømme. Men vi kan iallfall minne oss selv og hverandre om den oppfordring til samarbeidende fellesskap og uforferdet selvstendighet som i vår tid med særlig intensitet utgår fra vår hellige Kirke.

«*Dette er prøvens tid*» sa pave Pius nylig i talen til de italienske lekmenn. Det er ord som burde få oss til å kveppe. Men en merker med forferdelse i sitt eget hjerte at en gjerne vil glemme dem så snart de er hørt og vende seg til sitt kjøpmannsskap og sin aker. Og allikevel er uttrykket sikkert ment og vel overlagt, og det innebærer sikkert minst like meget som det sier.

Daniel Haakonsen.

UTSYN

Under dobbelt ild

Den kjente danske katolske magister Emil Frederiksen har i «Berlingske Aftenavis» skrevet en meget instruktiv kronikk om en moderne katolsk foreteelse i Frankrike som vi gjengir fornorsket og noe sammentrengt.

Hvert år holdes det i Notre Dame-kirken i Paris en rekke såkalte «fasteprekener». Som regel behandler de et emne fra den kristen etikk i aktuell belysning eller om troen i forhold til den ikke-kristne tidsånd aktuelle krefter. Det er den franske katolisismes beste geistlige talere som kalles til dette — i denne funksjon er de nettopp talere, ikke egentlig predikanter.

Det er tradisjon for at disse oppbyggelige taler er oratoriske kunstverker og det skjer at de begeistrede tilhørere lar seg henrive til klappsalver under katedralens høyreste buer. Men blant de frammøte som mer har karakter av et publikum fram for en menighet finnes det også ofte personer, som ellers ikke har for vane å komme til andakter, ukirkelige politikere og kjente folk fra den øverste administrasjon, skribenter og store forretningsmenn. Det som sies fra prekestolen ligger ofte på linje med Francois Mauriac's artikler i «Le Figaro», utvidet til domkirkeformat og med orgeltoner i stedet for hans korte, skarpe setninger, men likesom dem med det formål å påvirke den kulturpolitiske meningsdannelse.

I år ble disse fasteprekener holdt av jesuittpater Michel Riquet. Erkebiskopen av Paris var klar over at denne pater var en omstridt og fryktløs personlighet, som det lett kom til å stå strid om. Under besettelsen av Frankrike preket han fra høsten 1941 til januar 1944 i Saint Séverin-kirken i Paris og fra første stund av gikk han inn for de følelser og tanker som siden krystalliserte seg ut i motstandsbevegelsen. Denne — «la Résistance» — vekst kunne like fram avleses av hans prekenes og selvfølgelig var både Gestapo's og Vichyregjeringens spioner ute etter ham. Desember 1943 sjokkerte han sine tilhørere ved å slutte en preken med disse ord: «Hva trenger vi altså til for å bekjempe fedrelandets fiender? Dristighet! ennå større dristighet! mer og mer dristighet: Amen!» Ord kjent av alle og som står på soklen til statuen av Danton: «**De l'audace! Encore de l'audace! Et toujours de l'audace!**» Første gang tordnet ut over Marsmarken september 1792 da Danton reiste revolusjonens soldater til kamp mot de tyske hærene som trengte inn i Frankrike. Men september 1792 er også uforglemmelig for alle franske katolikker fordi i den fant revolusjonens blodige kirkefølgelse sted som Danton bærer en stor del av ansvaret for, ikke minst for prestemordene. Og nå sto her en fransk katolsk prest og slo med Dantons ord en patriotisk strek over Kirkens gamle oppgjør med revolusjonen. Frankrikes katolikker var rystet, men kort etter ble den frittalende pater hentet av Gestapo som skrek ham opp i ansiktet: «Nå er det slutt med å gjemme motstandsfolk i foldene til Deres sutane!» Han ble ført til konsentrasjonsleirene i Tyskland, først til Mauthausen og siden til Dachau.

*

Nå sto han i vår på den fornemste av alle prekestoler og med den fornemste av alle forkynneroppgaver: å skulle

holde fasteprekenerne i selve Notre Dame. Men også her skulle han sjokkere tilhørerne. Emnet han hadde valgt var «Kristenmennesket og pengemakten»: «**Le Chrétien face à l'argent.**» Mektige stormer reiste seg for og mot ham — de siste ikke minst blant hans trosfeller — og stormene er ikke blitt mindre heftige etter at han har utgitt talene i bokform.

Som skribent og taler tilhører ikke pater Riquet den runde og elskverdige type. Selv når han taler milde og forsonlige ord skjer det med strengt alvor. Hans klarhet er frostens, hans meninger har skarpe konturer, hans ord kan bli varme, men denne varmen skyldes ikke hjertelighet, men den friksjonsvarme som oppstår når han borer seg ned i sitt emne for å få det tydelig formulert. Han krever også å bli forstått presist og nøye og hans polemiske form er alt annet enn behagelig — ikke minst i det artikler hvormed han ledsager og kommenter sine prekenes da de nå utkom i bokform..

Da han hadde holdt den tredje av sine prekenes i Notre-Dame fikk han først pr. telefon og dernest med posten en lang rekke variasjoner over temaet: «De skjuler en avskyelig kommunist i foldene til Deres sutane!» Det ble ført en voldsom pressekampanje mot ham, ikke minst i den katolske presse. Imens fortsatte han sine prekenes, men de ble tydelig merket av diskusjonen utenfor katedralen. Han firte ikke på noe, men han framholdt mer og mer steilt sine meninger — i første rekke overfor sine trosfeller.

For det første henviste han til sine høye foresattes anerkjennelse av hans prekenes — selvfølgelig ikke så det kunne tolkes som han krøp i skjul bak biskop og kardinal, men han krevde respekt for deres bedømmelse og dermed også for seg selv, idet han fraba seg å bli skjelt ut fra katolsk hold. Dessuten sier han uten omsvøp til sine katolske kritikere at det er langt mer de fromme besittendes egenkjærlighet han har forarget enn de besittendes frommes gudstro.

Han vedstår å ha uttalt sin sympati for kommunistene rent menneskelig og kanskje fordi kameratskapet fra konsentrasjonsleirene binder ham sammen med dem. Og han er overbevist om at de ikke vil forarges over å se ham knyttet med de samme bånd til de mest borgerlige mennesker. Når Kirken fordømmer kommunistene skyldes det ikke bare Marx' og Lenin's antireligiøse agitasjon, men Kirken vil «hverken gå med på at det opprettes en samfunnsorden ved volds- og diktaturmetoder som er en fornying av Gestapo og fascismen eller på at mennesket legemlig og sjelelig skal slavebindes til en sosialisert og rasjonalisert produksjon av materielle goder som det bare får lov å nyte i en likeledes sosialisert tildeling. Kirken forliger seg ikke med en samfunnsorden, hvorfra en utelukker troen på Gud og håpet om et høyere liv enn under denne verdens vilkår.» Det som imidlertid i særlig grad har virket opphissende på pater Riquets borgerlige tilhørere og trosfeller er hans forsvar for den nasjonalisering av enkelte produksjonsmidler som har funnet sted i Frankrike på sosialistisk initiativ. At de ikke med en gang kan gi strålende resultater finner han helt naturlig.

Men midt under sammenstøtet med sine trosfeller kalles han til aksjon på den motsatte front. Det franske politi oppdaget i mars noen matlagere som mentes å tilhøre kommunistene. Men omtrent på samme tid foretok ikke mindre enn 20 000 politimenn en razzia i 100 ordenshus med i alt 80 000 beboere. De fant fem politiske flyktninger gjemt der og arresterte fire ordensfolk. Fra kommunistisk

Katolske profiler:

St. Thomas More

Fra «Morgenbladet» låner vi følgende vakre essay — noe forkortet — om vår store katolske helgen Thomas More. Den er skrevet som kronikk av magister Halvor Lund og røper en sjelden innføring i katolsk tankegang og følelsesliv.

Hva koster det ikke å få være et frittstående menneske i dag, et enkelt menneske alene i en verden hvor massen preger tiden, hvor tanker og sinn glir inn i hvirvlene av den store elvestrøm og den får regne seg lykkelig som har kavet seg inn i en bakevje med stille fred til fruktbar ettertanke. Og dog er der i denne massetankens tid en så sterk higen etter å få være *individ*, at vi vel kan kalle det en angst for at våre reneste verdier skal hvirvles bort og gå under i denne ene store strøm. Hos de færreste er den bevisst og hos dem som bevisst føler den, kjennes det som en ulykke, denne strid i menneskesjelen som kjempes mellom frykten for å stå ensom og redselen for å drukne i mengden. De fleste går i stimen med strømmen og trøster seg med, at holder de bare hodet høyt over vannet, vil landemerkene ikke gli dem forbi og de vil kunne ta seg i land.

Det å få være *seg selv* helt ut har i vår moderne utglidende betydning av ordene intet å gjøre med begrepet å være *menneske* helt ut. Det har til alle tider krevd en karakterens trening, en viten om naturens og åndens lover, en ustanselig oppøven i skjønnhet og sannhet, i kjærlighet og rettferdighet. Tidens ulykke er at det er for lite ro til slikt arbeid, men trangten ligger i menneskehjertet — og så verker det seg da ut i den pinende byll som heter tenkte tanker og ugjort gjerning, — de rike forsetters vei til helvete.

Når slike triste tanker overvelder et moderne menneske, hender det at han atter tar de gamle vismenn opp til ny prøve, og slik gikk det til at jeg i sommer under lesningen av St. Thomas Mores skrifter fra 15-hundretallet ble slått

hold brøt en pressekampanje løs om klosterkomplott og prestesammensvergelses og vatikanske intriger — i det håp at en derved kunne få avledet oppmerksomheten fra våpenaffæren. Men hatet var ærlig nok og det var ingen grenser for hva angrepene tillot seg av beskyldninger mot katolikken og særlig mot den katolske geistlighet.

Da rettet pater Riquet et åpent brev til republikkens president. Det spredtes som flyveskrift over hele Frankrike og det manet minnet fram om de prester som ble pint og drept i de tyske konsentrasjonsleirene som ofre for «Kirken og arbeiderklassen». I dette uttrykk ligger at mens tyskerne holdt sin ville jakt etter arbeidskraft lærte mange prester seg i all hast og helt overfladisk et eller annet håndverk og lot seg derpå ta for å kunne følge med til Tyskland som de deporterte arbeideres kamerater. I mange tilfeller ble de oppdaget av tyskerne og fikk forferdelige straffer. Brevet minnet også om det store antall frihetkjempere, kommunister og jøder som under de tyske forfølgelser fant et skjul i de franske klostre og presteboliger — samt om det faktum at husundersøkelsene i klostrene foregikk på samme tid som oppdagelsen av de kommunistiske våpenlagre og hvor meget lettere det var å trenge inn i geistlighetens boliger fremfor å oppspore tilholdsstedene til fremmede agenter.

av hvilke rikdommer denne mann ennå 400 år etter sin død har å gi oss i vår søken etter menneskeverdet. Det er ikke hans forfatterskap med hovedverket Utopia jeg vil inn på hvor interessant en jevnføring mellom datidens og nåtidens ideale løsning av de sosiale problemer enn kunne være. Heller ikke er det for hans politiske innsats som Henrik den VIII's venn og rådgiver i denne konges gode tid i ungdommen jeg vil tale om, ja, ikke en gang om hans strålende karriere til maktens tinde som Lord Chancellor. Men vel om denne karrieres bratte fall som endte med skafottet. De litterære og historiske fakta kan bare tjene som bakgrunn for hans rike menneskelighet og det karakterens våpenskjold som skinner så klart mot den grumsete makt-syke hos dem som styrtet ham i ulykken.

Det ytre riss om hans liv skal kort trekkes opp. Han var født i 1478, hans far var dommer i datidens høyesterett, selv var han en fremragende jurist med klart og raskt hode og et usvikelig rettsinn. Dertil var han en kunstnersjel med en altbeseirende glede i sitt vesen som skaffet ham den unge Henrik den VIII's beundrende vennskap. Det var ikke lett for Thomas More å verge seg mot alle de æresverv den unge konge i sin begeistring bød ham, men hoffliv og kongegunst forkrøplet ikke hans renskårne karakter. Det var med velberåd hu at han trakk seg tilbake da kongens vennskap og det politiske liv han søktes lokket inn i, truet med å ødelegge hans vakre familieliv, og hans hele uavhengighet som menneske og ånd. Dette skal vår tid i dag dobbelt ære ham for og vi skal legge oss på minne hvorledes Sir Thomas More, som en inkarnasjon av sitt lands og sin tids humanisme, krevde sin rett til å få leve som individ.

Etter kardinal Wolseys fall i 1529 på grunn av Henriks ekteskap med Anne Boleyn, ble More pålagt det ledige embete som Lord Chancellor og innehadde dette til han satte embete og liv på spill ved å nekte å gå med på å innrømme kongens geistlige overhøyhet. Hans redelige karakter og kompromissløse natur nektet å følge kongen i den moralske utglidning som han anså også Henrik den VIII's kirkepolitikk for å være, et uhyrlig maktran, renhjertet katolikk som Thomas More selv var.

Brevet til presidenten sto på flyvebladets forside. På baksiden leste en tallet på de medlemmer av Frankrikes katolske geistlighet som tyskerne hadde fengslet, deportert og myrdet — i alt 1382 personer. Og på angrepene på paven ble det minnet om at så vel Roms overrabbiner som sosialistførerne, de antiklerikale og kommunistiske politikere hadde funnet beskyttelse hos paven mens nazistene holdt Rom besatt. De var alle nevnt ved navn, og etterpå fulgte en lang rekke navn på dem som var blitt gjemt i Vatikanet for fascistisk forfølgelse.

Pater Riquets åpne brev gjorde store virkninger og kampanjen mot klostrene ble stanset. Men innenfor de katolske kretser står det stadig strid om hans navn. Nå har han i det meget sosialt interesserte katolske ukeblad «Témeignage Chrétien» gjort rede for sin holdning. Han har en merkelig evne til å virke sterkt og dog holde seg nesten upersonlig tilbake. Han er en god representant for noen av jesuittenes beste tradisjoner: Tankeklar veltalighet med praktisk og aktuelt formål — uredd behandling av problemer som en fra antikirkelig hold betrakter som så alene hørende denne jord til så en geistlig ikke har noe å si om dem — en aktivitet i gir hans opptreden en kraft som gjør den til en makt. Intet under at han er under dobbelt ild nå.

Og nå gir historien oss igjen en av sine mange skikkelser, som store i medgang dog er størst i motgangen. Helstøpt og grunnfestet i sin moralske overbevisning som han var er det intet merkelig i at Thomas More, stor i sin makt og herlighet, er større i sin vanmakt og at hans ettermæle derved er blitt ett av de største i engelsk ånds historie. Fra den dag Towers fengselsporter lukket seg bak ham begynner et menneskeåndens liv, som slektene siden har kunnet høste fruktene av og som i sin lødighet er gått i arv til oss. Dette skal vi holde minnet blankt om og la dette verdige arvesølv skinne i glans og skjønnhet også over vår fattige tid.

Det har mange fått erfare i opprørte tider at ondt kan vende seg til det gode og lykke finnes og gagn og glede spredes under de karrigste kår. Dette står og faller alene med den enkeltes egen personlige evne til å stille åndelige krefter til hjelp og er det eneste som har berget individet sikkert gjennom epokenes ustanselige brenninger. Det lar seg ikke nekte at smertens dager som en regel lettere leves av åndsmennesker enn av de mer materielt betonte. Som More sa om sin tidligere venn og medarbeider kardinal Wolsey: «Hjertet er der hvor skatten ligger!» Denne dyktige, men griske og grådige mann hadde brutt helt sammen da kongen konfiskerte alt han hadde samlet seg i lade og hans hjerte brast i sorg over å skulle miste sitt jordiske gods. Mores eget hjerte lå sikkert forvaret hos den skatt som ingen verdslig myndighet kan legge sin hånd over — i den rike ånd, i den rene sjel og i det hjerte som aldri ble kaldt hvor værhardt han enn fikk stå.

Det glade, lett ironiske vesen, den elegante replikk, det spøkefulle sinn var bare den lette overtone i hans natur. Selve det bærende tema lå i de dype registre og var som i en av Bachs mektige fuger, streng, men ikke hard, verdig, men ikke selvgod. Den krevde askesen som livsform og cellen som livsrom for å folde seg rikest ut.

*

Og nå var hans verden de fire trange murvegger og all hans tid hans egen. Prosessen mot ham gikk sin lange, seige gang og er en av de simpleste rettssaker som makten har tillatt seg å sette i gang. Vettskremte anklagevitner, en vrenghen ut inn på den anklagedes uskyldigste ytringer, trusler fra høyeste hold for å holde rettens menn i stram tøyle var ille nok, men dette var dog for intet å regne mot lavheten i det å bruke vennskapets tillitsvekkende maske for å få ledet More til å stille seg bar og få ham dømt på en uoverlagt ytring. Men selv lot han seg aldri narre eller skremme. Ble ryggen bøyd av det usunne fangeliv, var han åndelig mer rakrygget enn noen tid, og hans smil og spøk gjorde besøkene hos ham til gledesstunder for hans barn og venner like til hans siste tapre gang til skafottet. Særlig er forholdet til hans datter av første ekteskap, Margaret, hans elskede lille modige Meg, noe av det som gjør More oss så menneskelig nær. Hennes mann Roper skrev siden sin svigerfars levnetsbeskrivelse, den er mest en samling av alt det gode og kloke han husker av hans huslige liv, og samtaler ved bordet. Hans annen kone, den bra og trofaste husfrue og utmerkede husholderske, hadde ingen forståelse av sin ektefelles oppofrende idealisme. Hun kunne ikke på vilkår fatte hvorfor han ikke kunne gi seg på noe så ubetydelig som den kongens rett til kirkelig overhøyhet hele ståket sto om, nå når hun og barnene sto i fare for å miste gård og grunn og et sømmelig utkomme! Det er til evig skjensel for Henrik den VIII at han tvang fram en ny lov, som det eneste som kunne gi ham anledning til å bringe

Mores familie til tiggerstaven og rane hans gods — en av de utallige versjoner av historiens udødelige subjekt: Griskheten som lener seg til rettferdigheten.

I disse 14 måneder, fra mars 1534 til juli 1535, fikk han leilighet til å skrive sin mindre kjente, men så fint tenkte og varmt følte Dyalogue of Comforte Agaynste Tribulacion (Dialog om Trøst i Trengsel) inntil Henrik den VIII i avmechtig raseri over ikke å komme noen vei med More, tok fra ham hans dyrebare lille boksamling, hans blekkhorn og fjærpenn.

Det er et verk som er skrevet med døden ventende bak døren. Desto sterkere griper den trygge livsglede som ånder ut av de mange visdomsord. Vi kan tenke oss at nettopp dødens nærhet må styrke en mann, som vet med seg selv, at han alltid har handlet etter sin samvittighet, og gi ham økt kraft i trengselen. Denne kraft er bokens kvintessens. Det kan styrke et søkende sinn i vår egen trengselstid, den beundring som vi må føle for det oppslåtte visir.

Og så har den det store bud til alle som selv har gått gjennom motgang og trengsler og som aldri kan bli kvitt hvordan det føles å gripes av angsten for kommende lidelser. Det er budet om å vende det onde til det gode ved en kjærlighet så varm, at den kan gjennomgløde den hele menneskehet.

Thomas More har sin klippefaste tro, — en rasjonalistisk tid finner andre uttrykk, — vår egen tid har et kaos av problemer om det samme ene hellige begrep. Men i alle epoker møter oss dette: «Ta vare på ditt hode og hold det klart. Men ta enda bedre vare på ditt hjerte og hold det varmt!»

Denne vidunderlige og sjeldne forening av kjølig kløkt og hjertevarme gir Thomas More den utrolige kraft som må til for å holde sitt hjerte fri for bitterhet, sin tanke for hevsn og hindrer hans ånd i å gå de tørre stier over ufruktbar mark. Det er en smilende ro over Dialogen som bare den får evnen til som vet hvor lett det er å sublimere egen smerte til andres gagn, når en vet å finne fram til de rette krefter. Så lite skremmer en grusom død ham, så lite piner menneskenes urett denne gode samvittighet, at disse ting bare er omtalen verd for ham fordi han med det kan hjelpe og trøste svakere sjeler, og greie ut flokene for de hissige og utålmodige.

Budskapet om Thomas Mores henrettelse ble tatt imot med forferdelse i det katolske Europa og blant hans humanistiske venner med Erasmus fra Rotterdam i spissen. Men hjemme i England, hvor Henrik rådde grunnen alene, var disse lempeligst i sin omtale av ham som mente at det var stor synd, at en så begavet mann, med slik kunnskapsfylde og med slikt omdømme, skulle være så forblindet og vill-ledt, ikke fordi han ikke visste, men fordi han stri og sta ikke ville innse kongens guddommelige rett. Denne oppfatning, som alle kretser var innblest av, er nok skyld i at Mores skrifter for flere generasjoner gikk i glemmeboken og at det er de senere tiders lykke å ha funnet tilbake til dem, senest til Dyalogue of Comforte, som lenge måtte holde seg i skyggen av Utopia. Hver gang et menneske i sitt liv og verden i sin historie må gå sin lidelsens gang er denne edle ånds merkelige skrift en erindring verd. Det står på en solid sokkel og han har selv risset ordene inn: «Ingen må synke så dypt under menneskenaturens verdighet som å tro, at sjelen forgår med legemet, eller at verden er det rene lykkeritt og ikke styrt av et guddommelig forsyn.»

Jeg maler den Hellige far

Den kjente sveitsiske portrettmaler Hermann Barrenshen har malt et meget godt bilde av den Hl. far. I et brev til en engelsk venn har han fortalt hvorledes det kjentes ut mens han holdt på med den krevende oppgave. Vi gjengir her en del av dette brev:

Det var høsten 1946 at den sveitsiske sendemann i Rom, Mr. Retter, underrettet meg om at paven ventet meg til Rom for å male sitt portrett. Mr. Retter hadde under en privataudiens vist Pius XII noen gjengivelser av mine arbeider og talt om meg, og det ble nå fastsatt at jeg skulle ha privataudiens 5. mars 1947. Imidlertid ble denne utsatt da hs. Hellighet forstrakk sin venstre ankel. Da dagen så kom, fikk min hustru og jeg en spesiell audiens-tillatelse og med den i hånden betrådte vi Vatikanet.

I hver eneste av de praktfulle saler vi skulle passere gransket man denne tillatelse, inntil vi ble vist inn i et lite intimt værelse hvor en tok audiensstillatelsen og ba meg vente da det ikke ville vare lenge før den Hl. far kom.

Hjemme hadde jeg gjort ferdig et utkast til en legemsstor tegning av paven, på grunnlag av de bilder av ham jeg har sett. Jeg tenkte jeg ville vise Hs. Hellighet den for å få den godtatt eller kritisert og jeg begynte derfor å rulle den ut på gulvet. Men plutselig ropte presten som hadde tjeneste i forværelset: «Hs. Hellighet Pius XII» — og der sto han! Han nærmet seg oss, rakte oss sin høyre hånd og vi sank ned i en ærbødig hilsen.

Jeg har sett mange fotografier av paven ved alle mulige anledninger, men den mann som sto foran meg lignet ingen av dem. Jeg følte meg beveget, jeg skjelve — og en heftig medlidenhet grep meg. Paven er meget høy, meget mager, nesten skjelettaktig. Hans ansiktsuttrykk er edelt og hans øyne rommer sorg og lidelse. Han sto i sannhet foran meg som inkarnasjonen av all lidelse i verden. Lidelsen over en villedet menneskehet syntes å være blitt denne manns innerste sjelslidelse.

Hans øyenbryn, særlig det venstre, holder han litt oppovertrukket og for en italiener å være er hans hudfarge meget blek, det glattrakede ansikt er helt grått og hans hår sølvfarget. Hans panne er ualminnelig høy og synes høyere fordi han ofte bøyer seg litt framover. Hans hode er ualminnelig smalt — som så ofte store menns etter min erfaring.

Øyenbryn og øynene er meget mørkebrune, nesten svarte. Blikket bak de gullinnrammede briller er kraftig, intenst brennende. To dype linjer på begge sider av den edeltformede munn, fra neseborene og ned til kjaken er gravet inn av livet og lidelsen — disse to største blant kunstnere har her skapt et mesterverk: «den fullkomne asket».

Den Hl. far utstråler spiritualitet, edelhet og ydmykhet. Alt på ham synes å være helt dematerialisert. Det grep en om hjertet og kaller på medlidenhet. Hans stemme harmoniserer med denne eteriske form. Den er blid, svak, likesom uten substans.

Først takket paven meg fordi jeg hadde tatt den lange reise for hans skyld. Mens jeg talte med ham forsøkte jeg få ham bort i den riktige belysning. Så sammenlignet jeg min tegning med den Hl. far selv og begynte så febrilsk å arbeide på portrettet av Pius XII.

Jeg føyde til, jeg visket ut, jeg forandret. Først og

fremst, tenkte jeg, måtte jeg søke å identifisere meg selv med denne mann så jeg kunne få grep om blikkets uttrykk — det vanskeligste og mest fengslende problem for enhver virkelig portrettmaler. Jeg måtte få fram i øynene det indre lys, den sorg og den universelle ånd som de reflekterte. Jeg måtte få disse øyne til!

Og så hendene! For et vidunderlig par hender! De er lange, edle, kunstneriske — enhver bevegelse av disse tynne men vakkert formede fingrer er skjønn.

Jeg var så intenst opptatt av mitt arbeid og av alle min modells skiftende uttrykk og bevegelser at jeg syntes jeg levde i en verden hinsides tid og sted. Plutselig hørte jeg en svak stemme si: «Jeg beklager men jeg har ikke tid til mer.» Pius XII reiste seg fra sin stol, ga oss sin visgjørelse og gikk.

Til hjelp for mitt studium av ham i anledning portrettet fikk jeg en spesiell adgangstillatelse til Sala Ducale hvor årsdagen for pavekroningen skulle feires. Jeg sto nesten ved siden av Hs. hellighet da han velsignet folket. Å se ham langsomt løfte armen og med sin formfullendte nesten gjennomsluktige hånd med de lange uttrykksfulle fingrer gjøre korsets tegn ga et uendelig vakkert kunstnerisk inntrykk. Her ikke alene følte jeg men nesten også så den ånd som besjelte dette menneske.

Jeg var heldig. Ennå en gang kom jeg i berøring med hs. Hellighet og kunne festne mitt inntrykk av ham. Det var i konsistoriet som ble holdt i anledning den tilstundende helgenkåring av den sveitsiske patriot Nicolaus av Flüen. Etterpå så jeg ikke mer paven.

Jeg var alene med mine inntrykk, tanker og følelser, med mitt lerret og mine farger. Det er den Hl. fars innerste menneske som jeg vil ha fram i mitt arbeid. Og jeg strever nå åndeløs på med mine pensler og mine farger å festne det evige, sorgfulle, universelle element som er det essensielle ved den sikkert mest menneskelige av alle de paver som noen gang har sittet på Kristi evige trone.

*

Den Hl. fars dag.

I tilslutning til dette brev kan det være interessant å kaste et blikk på den Hl. fars timetabell. Det er en dag så fylt av arbeid som få andre menneskers.

Paven står opp hver morgen kl. 6.30, åpner vinduet i soveværelset hvorfra man — det er i Vatikanets tredje etasje — ser ut over Petersplassen. Han folder hendene og ber sin første korte morgenbønn.

Så gjør han sin morgengymnastikk, inndelt etter en liten sveitsisk gullvekkeklokke. Da han var yngre brukte han en romaskine — nå nøyes han med et kvarters knebøyninger og armstrekninger.

6.45 tar paven en kall styrt og barberer seg selv med en elektrisk barbermaskin. Han skifter daglig drakt og hans innesko er røde unntatt langfredag hvor de er hvite.

Kl. 7.10 begir han seg til sitt privatkapell hvor han leser messe. Han taler aldri med noen før messen er forbi. Han forbereder seg til den ved bønn i 20 minutter og den er slutt kl. 8.10, hvorpå han bruker 20 minutter til takksigelse.

Paven spiser dernest frokost kl. 8.30 hvor han nyter

kaffe med melk og ristet brød — han holdt opp å spise smør på brødet da det ble krig. Han blir i sitt private spiserom idet han fort ser igjennom morgenavisene til kl. 8.50 hvor han går til sitt arbeidsværelse. Presis et minutt i ni trykker han på klokken på skrivebordet og presis kl. 9 blir den første kardinal mottatt i audiens og kysset knelende pavens ring.

Det er fire slags audienser: Tabular — så kalt etter Tabulla, d. e. et program som offentliggjøres hvert kirkeårs begynnelse — for kardinalene og Vatikanets høye embetsmenn og som varer fra 9—11.15 — privat- og diplomaudienser fra 11.15—12.15 — særlige audienser for andre fra 12.15—12.45 — og endelig de offentlige audienser for pilegrimer og større foreninger fra 12.45—1.30.

Paven spiser lunsj alene idet han følger tradisjonen og ikke siden han ble valgt til pave har spist noe måltid sammen med andre. Han drikker et glass lett rød eller hvit vin og liker spaghetti, hvit kjøtt, risretter og grønnsaker. Hans lille gullvekkeklokke minner ham om når tiden er inne til å vende tilbake til arbeidet. Etter lunsj drikker han en kopp sterk svart kaffe og hviler en time.

Kl. 4 kjører paven til Vatikanets hage hvor han spaserer en tur mens han leser i en bok eller gjennomser noen papirer.

Kort før kl. 5 vender han tilbake til sine private rom og går derfra rett i kapellet hvor han ber rosenkransen og breviarbønnene.

Kl. 6 går han til sitt studieværelse hvor han begynner sitt «dagsarbeid». Han gransker alle de kirkelige og politiske spørsmål som er forelagt ham under audiensene av kardinalene. Kl. 8 spiser han en ganske lett middag og før kl. 9 vender han tilbake til kapellet for 20 minutters bønn.

Etter kl. 9 går han igjennom alle kardinalenes rapporter og gjør utkastene og notatene til sine taler som han alltid skriver selv idet han benytter en hvit skrivemaskin. Han bruker så å si ikke penn og aldri en fyllepenn. Omtrent kl. 1.30 om natten, ofte senere enn kl. 2 forlater han sitt skrivebord og vender tilbake til kapellet hvor han slutter dagen med lesning i breviaret.

Hans seng er stor og enkel med svart jern-hovedstykke og messingknopper. Flere av hans forgjengere har brukt den og pave Pius XI døde i den. Pave Pius XII sover fire timer — så begynner hans dag igjen.

BOKANMELDELSE

R. Broby-Johansen: «Hverdagskunst — Verdenskunst.» (I. W. Cappelens forlag).

«Stilhistorien er ikke et kjedelig skjema over mønster og ornamenter, men læren om menneskesinnet synlige uttrykk i det minste og i det største. Når vi studerer den, prøver vi å skjelve klangfargen i stemmen fra de skiftende slekter og lese deres håndskrift. Ikke for å etterligne dem, og slett ikke for å imponere med navn og titler, men for å forstå den verden som vi har fått i arv og lever i. Det er meget mer farger og lys i verden enn mange moldvarper tror. Og en trenger ikke strekke seg mot himmelen for å plukke dens stjerner.

Duggdråpen spiller den.»

Vi har sitert disse linjer fra forfatterens forord til boken fordi de i et nøtteskall gir dens mål og mening, og fordi vi med god samvittighet kan si at den har nådd målet og realisert meningen. På 187 sider — hvorav størsteparten

er billedstoff — gir den et konsentrat av menneskeslektens vandring på jorden slik sporene har nedfelt seg i den «duggdråpe» som kunsten representerer. Men til tross for sin konsentrerte form er denne kunstens historie ikke holdt i konversasjonsleksikonstil. Hemmeligheten er nemlig at den er gått gjennom et klokt og bevisst *sinn* — et sinn som har lært av gamle Sibbern at «der er underfull livsmusikk overalt — det gjelder bare om å være stille i søg og lytte etter». Og det har forfatteren gjort og gjort godt — inntil et visst punkt, men dessverre et meget vesentlig punkt: den gotiske formverden. Hele kapitlet om «skolastikken i stein» er en eneste stor villfarelse — det er bare så ubegripelig hvorledes et klokt og så fordomsfritt menneske som forfatteren må være, plutselig kan betegne gotikken som «en uhyre konstruksjon på falsk basis». Det er synd at denne herlige bok skal ha en så skjæmmende plett, men likevel mindre synd på oss katolikker som kjenner sannheten på dette punkt, enn på alle andre som kanskje tar forfatterens postulater for god fisk og derved faktisk «ledes ut i fristelse» til å mene det samme som han.

Men når selv solen har flekker får vi tillate «Hverdagskunst — Verdenskunst» også å ha det, og etter å ha sagt ettertrykkelig fra på dette punkt kan vi igjen vende oss mot alt det gode, sanne og skjønn i boken og glede oss over det. Det er en bok som bør finnes i alle hjem — iallfall med oppvoksende ungdom — og dens billige pris som tjener forlaget til stor ære: kr. 14.50, gjør det også mulig. Magister *Knut Greve* har «fornorsket» den del av illustrasjonene som hadde relasjon til overveiende danske forhold idet han i samarbeid med forfatteren har byttet dem inn med de tilsvarende norske. Den er utmerket oversatt av *Arve Moen*.

E. D.-V.

Hec hjemme - -

Oslo. Katolsk studentlag innledet semesteret mandag den 22. september med åpent møte. Den fremtredende amerikanske psykiatiker, professor dr. *Orris* som for tiden gjester universitetet i Oslo, holdt aftenens foredrag med titelen: «Catholics in non-catholic community».

Professorens møte med norske katolikker hadde inspirert ham i valget av emne, et emne som ikke kan la være å vekke interesse hos dem som hver eneste dag føler hvor påtrengende problemet er. Som en innledning ga dr. *Orris* en meget treffsikker analyse av katolikken i ikke-katolsk miljø. Blant norsks katolikker hadde han særlig støtt på to typer, den ene ble karakterisert som defensiv, og den var i absolutt majoritet, den annen ble kalt den aggressive typen. Begge holdninger var negative og hadde sitt utspring i usikkerhet og uvitenhet om sin religion. — Ingen kan være uvitende og from — siterte foredragsholderen. Den absolutt første betingelse for å komme ut av dette negative forhold var derfor å skaffe seg grundige kunnskaper om den katolske religion.

Faren var størst for den som var født til sin religion. Han får ofte sin katolisisme som en selvfølgelig gave uten å anstrenge seg og vil derfor ha vanskeligere for å trenge inn i religionen enn konvertitten som har *valgt* sin religion selv.

Professoren gikk dernest over til å tale om en annen feilinnstilling som preger katolikken i et ikke-katolsk samfunn, og forsåvidt katolikker alle steder. Nemlig at han ikke lever sin religion i alle livssituasjoner, men fører en slags dobbelt tilværelse, en religiøs tilværelse i kirken om søndagene og resten av livet fullstendig avskåret fra og uten sammenheng med religionen. Meget inntrengende og med mange praktiske råd understreket foredragsholderen betydningen av å smelte de religiøse liv inn i ens daglige virke.

En meget stor del av foredraget omhandlet betydningen av gode katolske hjem. Barnet gjenspeiler hjemmet i sin livsførsel, og den beste skoleopplæring er spilt hvis hjemmet forsømmer sine plikter.

Forat gode hjem kan bli skapt, trengs det at de unge

skapet. Professoren fortalte fra Amerika om hvordan det der ble arrangert kurser for unge mennesker i mental- og seksualhygiene.

Når hjemmet er skapt og barna vokser til, gjelder det så at hjemmet blir et naturlig samlingssted for familien, ikke et sted hvor familiens medlemmer bare oppholder seg når de ikke har noe annet sted å gå. Foredragsholderen foreslo at en i det minste reserverte en halv dag i uken for familien. Og da helst søndag slik at familien kunne gå til messe samlet og oppleve fellesskapet i den dypeste betydning.

Dr. Orris oppfordret til en freidigere holdning, større begeistring og selvbevissthet. I Amerika var en ikke redd for å ta sine venner med til messe og forklare og vise fram alt det som måtte være nytt for gjesten. Tro om norske katolikker gjorde det? Professoren hadde ikke større tro på at det ville være mange som i det hele tatt kunne forklare messen til sine venner.

Foredraget ble fremført med en sjelden veltalenhet og overbevisningskraft og ble mottatt med stor begeistring.

B. H.

På grunn av plassmangel må artikkelen om pater Schilling utestå til neste nr.

Hamar. Søndag 21. sept. var en stor dag i St. Torfinns kirke. Det var ikke mindre enn 10 fermlinger som ved H. H. biskopen mottok fermingens sakrament, med fru Stodola og herr Storbækken som faddere. Den nye vakre bispestol, i vakkert utskåret mørkebrun ek med rødbrunt trekk og draperi, var første gang i bruk, og dertil fikk menigheten under det lille festlige møte i foreningslokalet etter Pontifikalhøymessen av H. H. biskopen beskjed om at pastor Parthe er blitt fast sokneprest ved St. Torfinns kirke, en meddelelse som ble møtt med umiddelbar applaus. Til sist meddelte pastor Hansteen Knudsen — som også hadde preket i fromessen — at ungdomsorganisasjonen i Oslo ville sende en ung gutt og en ung pike opp til Hamar for å hjelpe til med å sette i gang et ungdomslag i Hamar etter de moderne retningslinjer for katolsk aksjon.

Da alle etter den vakre og opphøyede Pontifikal-høymesse med etterfølgende ferming, var samlet i det nyoppussede foreningslokalet, ble H. H. biskopen hilst på menighetens vegne av en av fermlingene med en versifisert velkomsthilsen og blomster, og etter et utmerket traktement av søstre ble det utvekslet noen hjertelige taler som gjorde dette møtet til en opplevelse for menigheten. H. H. biskopen presiserte hovedinnholdet av sin fermingspreken, med utgangspunkt i Jesu ord: «Jeg er kommet for å bringe ild på jorden, og hva annet vil jeg enn at I skal brenne.» Fermingens sakrament gir den Hellige Ånds ild, slik som apostlene fikk den på pinsedagen, det gir nåde til å lyse og gløde. Biskopen la fermlingene på hjertet å kjempe for det gode. Hans Høyververdighet uttrykte sin store glede over å se så mange fermlinger på en gang i St. Torfinn, det er det største antall som har vært her på en gang.

Pastor Hansten Knudsen presenterte seg som den som hadde med avdelingen for ilden å gjøre — under henvisning til biskopens ord til de unge fermlinger at de i dag hadde fått den Hellige Ånds ild — og ville glede pastor Parthe med på flekken å stifte et ungdomslag i St. Torfinn — i tilknytning til det nydannede ungdomsforbund i Oslo.

Sokneprest dr. A. O. Sund, som assisterte H. H. biskopen sammen med pastor I. Hansteen Knudsen, talte varmt og beveget til og om den menighet hvor han selv hadde vært sokneprest i et par år. — Det er godt å se menigheten igjen, sa han, den har sitt eget ansikt, og der er gledelige tegn til blomstring.

Pastor Parthe, som i en liten tale hilste H. H. biskopen velkommen, uttrykte i en senere tale sin takk over å få være fast sokneprest i Hamar, og håpet at St. Torfinns menighet ville vise seg verdig til den hyllest den hadde fått og at tanken om ungdomslag måtte bli til en realitet. Pastoren nevnte også det høytidelige i at det i dag for første gang var reist bispestol i Hamar igjen etter at den siste for om lag 300 år siden var blitt revet vekk.

Om ettermiddagen var det Pontifikal-andakt med preken av sokneprest Sund over emnet «Tro og tvil i vår tid».

IIa.

Stabekk. Torsdag, 18. sept., holdt St. Olavslaget på Stabekk sitt første medlemsmøte etter ferien. Møtet begynte kl. 18.45 med sakramentsandakt. Det var godt framføret. Etter andakten ønsket formannen, herr Weber, velkommen og ga ordet til pater Knut Hansen O. F. M. som holdt et utmerket foredrag om den hl. messe. Foredraget var bygget over en glimrende serie lysbilder og bidrog i høy grad til å gi oss en bedre forståelse av ritualets dype mening og å gjøre den hellige messe levende for oss.

Etter foredraget spiste vi aftens og hygget oss. Det ble dessuten loddet ut mange nyttige ting. Klokken ble 1/2 12 før de siste etternølere fant veien hjem.

Sekretær.

Bergen. Også i år satte Bergens kapellan pastor Taxt seg i spissen for å få i stand en sommerleir for katolsk ungdom, og etter mye strev og velvillig hjelp dro vi av gårde 19. juli. — 3 uker tilbrakte 11 katolske piker og gutter i Gjøanger der hr. Lea gjorde alt han kunne for at vi skulle få så megen moro som mulig. Alle tre ukene var fulle av opplevelser vi sent vil glemme, så som den fin-fine motorbåtturen til Bulandet, hvor vi bade i Nordsjøens «salte vover». Og turen til Bygstad hvor vi besøkte det gamle katolske Hestad kapell. Av andre turer vi gikk må nevnes alle blåbærturene, hvorfra vi kom hjem med blå fingrer, blå truter og blåbærflekker alle vegner. Ellers brukte vi tiden til å bade, leke og lese og selvsagt gå i kirke i Norges minste kapell. — Det er å håpe at det ble gjort noe godt for Kirken i og med at denne turen kom i stand. Den var så vellykket i alle måter og den har utvilsomt gitt oss unge deltakere litt åndelig ballast på ferden gjennom livet. Vi vil på denne måte få takke alle som støttet foretagendet og særlig da hr. Lea i Gjøanger. Sist men ikke minst vil vi takke pastor Taxt som hadde all strevet med forbindelsene og som ledet turen på en slik ypperlig måte.

ref.

Sigrid Undset ble forleden i den danske ambassade overrakt Christian X.'s frihetsmedalje.

Fra det katolske utland

«DET FINNES KUN EN KATOLISISME, den sosiale,» erklærte erkebiskopen av Paris, kardinal Suhard, i en stor tale han holdt på de franske katolikkers siste «Sosiale uke» i Paris. «Men dessverre,» sa han videre, «finnes det dem som ikke er sosialt innstilt og derfor bare er katolikker i navnet.»

KATOLSKE TYSKE PRESTESTUDERENDE fra forskjellige presteseminar i Tyskland, har nyttet sommerferien til arbeid i kullgruvene i Ruhr. Hensikten var å få kontakt med arbeiderne og å høste personlig erfaring om deres harde slit til bruk for senere sjelesorgvirke blant dem.

PATER HEINRICH ROOS, S. J. — redaktør for det utmerkede danske tidsskrift «Catholica» — har i «Lumen Vitae», organet for «Centre international d'études de la Formation religieuse», skrevet et utmerket essay om «Den religiøse stilling i Danmark». Essay'et er kommet ut i særtrykk og gir en klar og dyptpløyende oversikt over sitt emne.

EN SAMLING AV PAVENS TALER i årene 1939—1946 er utgitt på Kemper-Verlag, Waibstadt bei Heidelberg. — Titlen er: «Zur Neuordnung im Staats- und Völkerleben» og samlingen er utgitt av direktøren for Collegium Boromaeum i Freiburg, dr. Th. Hermann Schäufle. Oversettelsen er etter den italienske urtekst i Acta Apostolicae Sedis.

Fra Vikariatet.

TYSKE PILGRIMMER har besøkt Lourdes for første gang etter krigen. De var innbudt av Pax-Christi-bevegelsen til den 73. franske nasjonalvalfart, som fant sted 21.—27. august under ledelse av den apostoliske nuntius, erkebiskop Roncalli. Det var også innbudt engelske, kanadiske og italienske deltakere. De tyske pilgrimner omfattet både prester og legfolk, og de fikk den hjerteligste mottagelse av sine franske trosfeller.

St. MAURUSKAPELLET VED BEURON, vel det vakreste uttrykk for den berømte Beuroner-stil i katolsk kirkekunst, er blitt hjemsoøkt av kirkerøvere som har stjålet tepper, alterduk og alterforheng.

208 KATOLSKE MISJONÆRER har siden krigen fått innreisetilatelse i Japan; og alene i mai 1947 kom det 43 prester, 11 legbrødre og 65 søstre. Likevel er søkningen til den katolske kirke så stor at det trenges mange flere; og erkebiskopen av Sidney, har derfor oppfordret sine prester til å melde seg til en 5-årig frivillig misjonstjeneste i landet.

«SOSIALE UKER» har avholdt sitt 34. stevne i Paris. Emnet for foredrag og diskusjoner var denne gangen «Den sosiale katolisisme og de store strømninger i vår tid».

DE FRANSKE KULLGRUVERS NASJONALISERING har medført at de katolske skoler er blitt lukket. De tidligere eiere av gruvene underholdt mange store katolske skoler for arbeidernes barn, men de nye forvaltningsråd som representerer staten og er sammensatt av delegerte fra denne og fra de lokale fagforeninger mener at nasjonaliseringen må medføre lukningen av alle «private» skoler og avskjediggelse av alle lærerkraftene. Beslutningen er tatt uten at en har rådført seg med foreldrene til barna. Enkelte steder er det også blitt protestert kraftig og med godt resultat, så skolene i disse distrikter har fått fortsette.

DEN INTERNASJONALE BERVVEKSLING MELLOM KATOLSK STUDENTERUNGDOM og utveksling er nå i full gang. «Catholic Youth World Correspondence Society» formidler brevene mellom katolsk ungdom i de forskjellige land, også Tyskland.

BISKOP GUNNARSON AV ISLAND vigslet før sin avreise til Rom i anledning helligkåringen av Ludvig Maria av Montfort to studenter til subdiakoner og meddelte de lavere vigslertil fire andre.

VATIKANET HAR UTSKREVET EN INTERNASJONAL KONKURRANSE i anledning utformingen av St. Peterskirken sine sideportaler. Arbeidene skal utføres i bronse i likhet med midtportalen som er et mesterverk fra billedhugger Philarets hånd. Konkurransen avholdes for penger, skjenket som testamentarisk gave i dette øyemed av prins Georg av Bayern. Utkastene skal være innsendt til Vatikanet innen 29. november. Førsteprisen er på 500 000 lire.

I DE JAPANSKE SKOLER blir det fra dette skoleår av gitt undervisning i bruken av europeiske skrifttegn. Det er general MacArthur, som har beordret dette, og derved har fått gjennomført en sak som det i mange år forgyves har vært arbeidet for. Mange japanske klassikere er nå blitt trykt med europeiske typer og i framtiden vil disse også bli benyttet i alle regjeringens offisielle forordninger og kunngjøringer. Det samme gjelder pressen hvor en del av de store aviser vil la enkelte sider av stoffet trykke på europeisk. Bestemmelsen vil ha stor betydning for utbredelsen av kristen litteratur.

ET KATOLSK UNIVERSITET I KOREAS HOVEDSTAD Seoul vil nå bli opprettet. En rik hedning har skjenket en stor tomt til dette bruk og en gruppe innflytelsesrike katolikker arbeider på planens realisering. Seoul har en innfødt katolsk biskop og er sentrum for en sterk nasjonal bevegelse.

Hs. Høyærv. biskopen har utnevnt:

1. Hr. pastor Johannes Borsboom, hittil sokneprest i Halden, til rektor på Vår Frue Villa, Smestad.
 2. Hr. pastor Dr. Arne Olav Sund, hittil fung. sokneprest ved St. Olavskirke i Oslo, til sokneprest i Tønsberg.
 3. Hr. pastor Alf Høgh, hittil sokneprest i Fredrikstad, til å revidere Vikariatets lærebøker, med bopel i Akersveien 5, Oslo.
 4. Hr. pater Peter Bzdyl S. M., hittil sokneprest i Hønefoss, til sokneprest på Stabekk.
 5. Hr. pater Johannes Rommelse S. M., hittil sokneprest i Stabekk, til sokneprest på Hønefoss.
 6. Hr. pater Gustav de Paepe S. M., hittil fung. sokneprest i Tønsberg, til rektor for St. Elisabethsøstrene i Oslo.
 7. Hr. pastor Frans Josef Fischedick, hittil sokneprest i Haugesund, til første kapellan ved St. Olavskirke i Oslo.
 8. Hr. pastor Harald Taxt, hittil kapellan i Bergen, til sokneprest i Fredrikstad.
 9. Hr. pastor Peter Meeusen, hittil hjelpeprest ved St. Olavskirke i Oslo, til sokneprest i Halden.
 10. Hr. pastor Peter Lowry, hittil hjelpeprest ved St. Olavskirke i Oslo, til kapellan ved samme kirke.
 11. Hr. pater Albert Castricum O. F. M., hittil rektor for St. Elisabethsøstrene i Oslo, til sokneprest i Haugesund.
 12. Hr. pastor Dr. Ivar Hansteen Knudsen, hittil kapellan ved St. Olavskirke i Oslo, til biskopelig sekretær, redaktør av bladet «St. Olav» og ungdomsprest.
 13. Hr. pastor Lars Paul Messel, hittil kapellan i Fredrikstad, til kapellan i Bergen.
 14. Hr. pastor Gerhard Parthe, hittil fung. sokneprest på Hamar, til sokneprest sammesteds.
 15. Hr. pastor Alfons Wysiecki, hittil flyktningeprest, til hjelpeprest i Fredrikstad.
- N.B. De sokneprester som ennå ikke har innsendt «status missionis» må gjøre det snarest mulig.

Herr Kristoffer Karlson
S y l l i n g.

Wilhelm Schwarzott

Klaverundervisning.
Bestumveien 46, Bestum.
Treffes i telefon 55 98 30.

Erindringsliste:

St. Elisabethkongregasjonen av St. Olav, Oslo

Felleskommunion søndag 5. oktober.
Tirsdag 7. oktober deltagelse i Rose-
kransandakten kl. 19 i St. Olavs
kirke Deretter selskapeleg møte i
klubblokalet.

Mariakongregasjonen Oslo

Felleskommunion i St. Dominikus
kirke, Neuberget. 15.

St. Franciskus 3 orden, Oslo

Medlemmene bes delta i messen kl. 8
i St. Halvards kirke lørdag 4. ok-
tober.
Kl. 19 samme dag andakt samme
sted.
Fredag 12. oktober, møte i St. Hal-
vards kirke etter andakten.

N. K. K. F., Oslo

Felleskommunion under ottemessen
i St. Olavs kirke onsdag 8. oktober
bringes i erindring.

T. S. Jacobsen Begravelsesbyraa

Ullevålsvn. 1
Telf. 33 23 34 - 33 22 46
Privat 55 85 50 - 69 43 72

R. I. P.

Fru Augusta Macody Lund

døde stille i Herren den 17.
sept. på St. Elisabethsøstre-
nes pleiehjem, og den 19.
sept.

Frøken Mathilde Hansine Sivertsen

Vi anbefaler deres sjeler
til de troendes forbønn.

St. Elisabethsøstrene, Oslo.

R. I. P.

Min kjære trofaste hustru,
og min gode mor

Augusta Holm - Ottersen

døde stille i dag, styrket med
kirkens hellige nådemidler.

Oslo 27/9—47.

Otto Holm-Ottersen.

Søster Anne Marie.

Be for hennes sjel.

BASAR

Den 7. november avholdes basar til inntekt for et høyst
påkrevet varmeanlegg i kirken og prestegården med for-
eningslokalene.

Alles hjelp trenges.

Basargjenstandene mottas med takk i prestegården, Akers-
veien 5.

St. Olavslagets styre.

St. Halvardslaget Oslo

Familieaften søndag 12. oktober kl. 20.

Foredrag av pater H a n s e n O.F.M., om pater Karl Schilling.

Underholdning. — Bevertning.

Entré.

ST. OLAV

KATOLSK UKEBLAD

REDAKTØR:

E. DITHMER-VANBERG

REDAKSJON OG EKSPEDISJON:
Akersvegen 5 I. Telefon 42 37 43.

ST. OLAVS EKSP. OG FORLAG:
Kl. 10—15, unntatt onsdag.

Utbetalinger kun tirsd. kl. 13—14.

ABONNEMENTSPRIS: kr. 2,50 pr.
kvartal, for utlandet + avisporto.

ABONNEMENT tegnes i ekspedi-
sjonen og på ethvert postkontor.

ANNONSER må være innsendt in-
nen søndag aften.

MANUSKRIPTER må være inn-
sendt innen fredag aften.

Johan Olsen & Sønner

Murmester og entreprenørforretning

Kongensgt. 17, Oslo.

Etabl. 1896.

Telf. 42 50 85 - 42 52 23